

Проблеми національної економіки

УДК 33.332.338

Чурикано́ва Олена Ю́рїївна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри економіки та економічної кібернетики

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Чуриканова Елена Юрьевна

кандидат экономических наук, доцент,

доцент кафедры экономики и экономической кибернетики

Национальный технический университет «Днепро́вская политехника»

Churikanova Olena

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,

Associate Professor of Department of Economics and Economic Cybernetics

Dnipro University of Technology

**РЕГІОНАЛЬНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА. ПРОБЛЕМИ ТА
НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
РЕГИОНАЛЬНАЯ ИНВЕСТИЦИОННАЯ ПОЛИТИКА. ПРОБЛЕМЫ
И НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ
REGIONAL INVESTMENT POLICY. PROBLEMS AND DIRECTIONS
OF IMPROVEMENT**

Анотація. В роботі проведено огляд існуючих підходів до оцінки інвестиційних проєктів на регіональному рівні. Освячені дослідження як вітчизняних так і закордонних авторів. Наголошено на необхідність використання комплексного підходу при оцінці регіональних інвестицій. В роботі представлено схему показників за якими виконується оцінка регіональних інвестицій. Так, виділено суспільну ефективність, комерційну ефективність та бюджетну ефективність. За мету в статті поставлено визначення усього існуючого спектру проблем які виникають

при оцінці регіональних інвестицій з метою їх подальшого усунення. Увесь комплекс проблем представлено у вигляді таблиці де представлено проблему, її стислий опис та напрямки вдосконалення. Таким чином, серед основних проблем виділено: проблеми, пов'язані з кількісним вимірюванням оцінки ефективності інвестиційних проектів; проблеми, пов'язані з оцінкою ризиків реалізації проекту; проблеми, пов'язані з вибором методики розрахунку ефективності інвестиційного проекту; проблеми, пов'язані із точністю проведення фінансово-математичних розрахунків; проблеми, пов'язані з невизначеністю; проблеми, пов'язані з вибором показників при побудові моделей оцінки ефективності інвестицій для регіону. Для вирішення визначених проблем автором рекомендовано такі основні напрямки вдосконалення як: розробка критеріїв оцінки соціальної значимості інвестиційного проекту; застосування сучасних економіко-математичних методів та моделей які дозволили б визначати вплив параметричних показників регіональних інвестиційних проектів на показники соціальної ефективності; врахування в моделі основних макроекономічних показників діяльності регіону, як то економічних так і соціальних; для досягнення точності в визначенні ефективності інвестиційного проекту в умовах невизначеності, необхідно виконання прогнозування змін усіх факторів, що обумовлюють реалізацію інвестиційного проекту на регіональному рівні; Для усунення існуючих суперечностей з приводу оптимального добору факторів при виконанні оцінки ефективності інвестицій на регіональному рівні необхідно провести дослідження з метою оцінки вагомості факторів засобами економіко-математичного моделювання. Робота ініціює подальші дослідження в напрямку розробки нової концепції оцінки регіональних інвестицій.

Ключові слова: регіональні інвестиції, оцінка регіональних інвестицій, економіко-математичне моделювання.

Аннотация. В работе проведен обзор существующих подходов к оценке инвестиционных проектов на региональном уровне. Проанализированы исследования как отечественных, так и зарубежных авторов. Отмечено необходимость использования комплексного подхода при оценке региональных инвестиций. В работе представлена схема показателей, по которым выполняется оценка региональных инвестиций. Так, выделено общественную эффективность, коммерческую эффективность и бюджетную эффективность. Целью статьи является определение всего существующего спектра проблем, которые возникают при оценке региональных инвестиций с целью их последующего устранения. Весь комплекс проблем представлен в виде таблицы, где отмечено проблему, ее краткое описание и направления совершенствования. Таким образом, среди основных проблем выделено: проблемы, связанные с количественным измерением оценки эффективности инвестиционных проектов; проблемы, связанные с оценкой рисков реализации проекта; проблемы, связанные с выбором методики расчета эффективности инвестиционного проекта; проблемы, связанные с точностью проведения финансово-математических расчетов; проблемы, связанные с неопределенностью; проблемы, связанные с выбором показателей при построении моделей оценки эффективности инвестиций для региона. Для решения определенных проблем автором рекомендуется следующие основные направления совершенствования как: разработка критериев оценки социальной значимости инвестиционного проекта; применение современных экономико-математических методов и моделей, которые позволили бы определять влияние параметрических показателей региональных инвестиционных проектов на показатели социальной эффективности; учета в модели основных макроэкономических показателей деятельности региона, как экономических так и социальных; для достижения точности

в определении эффективности инвестиционного проекта в условиях неопределенности, необходимо выполнение прогнозирования изменений всех факторов, обуславливающих реализацию инвестиционного проекта на региональном уровне; Для устранения существующих противоречий по поводу оптимального подбора факторов при выполнении оценки эффективности инвестиций на региональном уровне необходимо провести исследование с целью оценки значимости факторов средствами экономико-математического моделирования. Работа инициирует дальнейшие исследования в направлении разработки новой концепции оценки региональных инвестиций.

Ключевые слова: *региональные инвестиции, оценка региональных инвестиций, экономико-математическое моделирование.*

Summary. *The paper reviews the existing approaches to assessing investment projects at the regional level. Studies by both domestic and foreign authors are presented. The necessity of using an integrated approach in assessing regional investments is noted. The paper presents a scheme of indicators by which the assessment of regional investments is carried out. So, such indicators as: social efficiency, commercial efficiency and budget efficiency are highlighted. The purpose of the article is to identify the entire range of existing problems that arise when assessing regional investments with a view to their subsequent elimination. The whole complex of problems is presented in the form of a table where the problem is described, its brief description and directions for improvement. Thus, among the main problems, the following are highlighted: problems associated with the quantitative measurement of evaluating the effectiveness of investment projects; problems associated with assessing the risks of project implementation; problems associated with the choice of methods for calculating the effectiveness of an investment project; problems associated with the accuracy of financial and*

mathematical calculations; uncertainty issues; problems associated with the choice of indicators when building models for assessing the effectiveness of investments for the region. To solve certain problems, the author recommends such areas of improvement as: development of criteria for assessing the social significance of an investment project; application of modern economic and mathematical methods and models that would allow determining the influence of parametric indicators of regional investment projects on indicators of social efficiency; accounting in the model of the main macroeconomic indicators of the region's activity, both economic and social; in order to achieve accuracy in determining the effectiveness of an investment project in conditions of uncertainty, it is necessary to forecast changes in all factors that determine the implementation of an investment project at the regional level; To eliminate the existing contradictions about the optimal selection of factors when assessing the effectiveness of investments at the regional level, it is necessary to conduct a study to assess the significance of factors by means of economic and mathematical modeling. The work initiates further research towards the development of a new concept for assessing regional investments.

Key words: *regional investments, assessment of regional investments, economic and mathematical modeling.*

Постановка проблеми. Еволюція наукових досліджень в напрямку оцінки ефективності інвестиційним проєктів має такі основні тенденції:

1. Збільшення кількості факторів при оцінці ефективності регіональних інвестиційних проєктів;
2. Паралельне врахування як числових показників так і не числових, якісних характеристик;
3. Врахування факторів які важко оцінити або спів поставити з іншими;

4. Аналіз ефективності регіональних інвестиційних проектів на основі великої кількості статистичних даних.

Зазначені вище тенденції, а також стрімкий розвиток комп'ютерних систем та технологій обумовили потребу у застосуванні при оцінці ефективності регіональних інвестиційних проектів методів математичного моделювання.

Сьогодні, усе найчастіше в дослідженнях вчених економістів зустрічаються не поодинокі формули розрахунку ефективності інвестиційних проектів, а цілі комплекси формул, добори статистичних даних та якісних показників проектів об'єднаних в масштабні математичні моделі.

Але, не зважаючи на кількісні дослідження в цьому напрямку, й досі не існує єдиного методологічного підходу до оцінки регіональних інвестицій. А отже, дослідження в цьому напрямку залишаються актуальним питанням при управлінні регіональним розвитком та формуванні регіональної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. «Під регіональною ефективністю реальних інвестиційних проектів розуміється комплексна характеристика вкладу проекту в кінцеві громадські результати у виробничій та невиробничій сферах на рівні регіону» [1; 2].

На теперішній час в наукових роботах описано безліч методів оцінки ефективності регіональних інвестиційних проектів.

«Використовувані методи оцінки проектів і виділені науковцями-дослідниками види ефективності інвестиційного проекту відрізняються у залежності від кінцевої мети, з огляду на яку він аналізується, а також відповідними підходами до визначення вигоди і витрат, методами їх вимірювання та порівняння в часі» [3].

У деяких роботах вітчизняних вчених оцінку ефективності регіональних інвестиційних проектів запропоновано виконувати за двома

основними підходами. Перший з них засновано на розгляді регіону як окремої територіально адміністративної одиниці з урахуванням характеристик кожного окремого регіону. Другий підхід оцінки ефективності регіональних інвестиційних проектів ґрунтується на теорії оцінки капіталоутворюючих інвестиційних проектів [4; 5; 6].

Однією з найбільш розповсюджених методик, що відповідає зазначеним принципам, є методика оцінки регіональних інвестиційних проектів, запропонована в роботах Г.В. Бобильова, А. В. Кузнецова, Н. В. Горбачова [7; 8]. Автори виділяють бюджетну, комерційну та суспільну типи ефективності інвестиційних проектів. Розрахунок ефективності пропонується виконувати за загальноприйнятими показниками – чистим дисконтованим доходом, індексом дохідності інвестицій, тощо, а також виконувати порівняння отриманих показників із плановими.

Підходи до аналізу інвестиційних проектів, застосування яких можливе для оцінки регіональних інвестиційних проектів, були розроблені так само і Світовим банком [9], Організацією Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО) [10] та Євросоюзом [11].

Найбільший інтерес серед виділених зарубіжних методик в рамках даного дослідження, представляє розробка Світового банку, оцінка ефективності проектів, згідно з якою, складається з двох підходів.

У загальному вигляді розробники Світового банку пропонують оцінювати фінансову ефективність інвестиційних проектів з точки зору конкретної організації, а економічну ефективність з точки зору суспільства в цілому.

Отже, стає зрозумілим, що при оцінці ефективності інвестиційних проектів необхідно використання комплексного підходу, оцінюючи як економічну так і соціальну складову ефективності.

На рис. 1 представлено систему показників, за якими виконується оцінка ефективності інвестиційного проекту на регіональному рівні, що

знайшла своє відображення у більшості існуючих наукових робіт в цьому напрямку.

Рис. 1. Оцінка ефективності інвестиційних проектів на регіональному рівні за типами ефективності

Джерело: розроблено автором за [12; 13; 14; 15; 16]

Формулювання цілей статті. В статті поставлено за мету визначити увесь спектр проблем при оцінці регіональних інвестицій з метою пошуку раціональних шляхів їх вирішення та подальшої розробки методології оцінки регіональних інвестицій.

Виклад основного матеріалу. У таблиці 1 подано перелік основних проблем, пов'язаних з оцінкою регіональних інвестиційних проектів та визначені напрямки їх вдосконалення.

Проблеми та напрямки вдосконалення оцінки ефективності регіональних інвестиційних проектів

Проблема	Стислий опис проблеми	Напрямок вдосконалення
Проблема, пов'язана з кількісним вимірюванням оцінки ефективності інвестиційних проектів	Визначення економічної ефективності регіонального інвестиційного проекту виконується за розрахунком та подальшою оцінкою економічних показників. При визначенні ж соціальної ефективності регіонального інвестиційного проекту найчастіше усього аналізуються саме якісні показники, що значно ускладнює оцінку. Крім того, економічний ефект від реалізації регіонального проекту може бути отримано через не великий проміжок часу, а отримання соціального ефекту, як правило, має деякий часовий лаг.	Необхідна розробка критеріїв оцінки соціальної значимості інвестиційного проекту. З метою визначення соціальної значимості ефективності інвестиційних проектів необхідно застосування сучасних економіко-математичних методів та моделей які дозволили б визначати вплив параметричних показників регіональних інвестиційних проектів на показники соціальної ефективності.
Проблеми, пов'язані з оцінкою ризиків реалізації проекту	Реалізація будь-якого інвестиційного проекту, у тому числі й регіонального, пов'язана із можливістю виникнення ризиків, які, в свою чергу можуть призвести до суттєвого зниження очікуваної ефективності. Серед основних ризиків виділяють: ризик економічного спаду; ризик фінансової кризи; політичний ризик; соціальний ризик. Врахування ризику в існуючих моделях оцінки ефективності інвестиційних проектів на регіональному рівні відбувається, в основному, експертним шляхом та вибором до реалізації проектів з найкращими розрахунковими показниками (NPV) які у разі виникнення ризикових ситуацій все одно будуть прибутковими. Оцінка появи самої ризикової ситуації відбувається шляхом аналізу відповідних макроекономічних показників. Проблема врахування ризиків на регіональному рівні обумовлена тим, що застосування звичайних методів та підходів до мінімізації ризиків виявляються не	При побудові моделей оцінки ефективності регіональних інвестиційних проектів з метою врахування можливих ризикових ситуацій не достатньо врахування лише стандартних показників ефективності інвестиційного проекту, таких як чистий дисконтований дохід, рентабельність інвестицій, термін окупності, тощо. Важливим стає врахування в моделі основних макроекономічних показників діяльності регіону, як то економічних так і соціальних. При чому, враховуючи той факт, що деякі показники, наприклад соціальні, мають часовий лаг у разі виникнення позитивних чи негативних явищ на регіональному та державному рівні, необхідно щоб модель враховувала не тільки поточні дані а й історичні. Для досягнення поставленої мети, а саме врахування в моделі оцінки ефективності регіональних інвестиційних проектів великого

	<p>ефективними. Ризики регіонального рівня важко контролювати та прогнозувати. Крім того, усі вони тісно пов'язані між собою. Так, наприклад поява ризику економічної кризи призводить до виникнення соціальних ризиків, тощо.</p>	<p>числа факторів, які мають різні види походження та вимірювання, застосування вже запропонованих дослідниками моделей та підходів може виявитися не ефективним. В цьому аспекті необхідно застосування більш потужного математичного апарату, можливості якого були б релевантні поставленим цілям.</p>
<p>Проблеми, пов'язані з вибором методики розрахунку ефективності інвестиційного проекту</p>	<p>Проблеми виникають, як правило, при реалізації проектів на регіональному рівні метою яких є реструктуризація або реорганізація, а також проекти метою яких є випуск нових видів продукції. Для оцінки ефективності таких проектів дослідниками найчастіше усього використовується метод чистих оцінок. А це означає, що оцінюється лише результат у чистому вигляді від реалізації проекту, а не приріст показників з проектом та без нього. При оцінці подібних інвестиційних проектів, враховуючи те, що оцінити економічний ефект від проектів реструктуризації та реорганізації достатньо складно, при оцінці вказуються планові показники від реалізації проекту, а не фактичний економічний ефект. Теж саме стосується і регіональних проектів, пов'язаних із випуском нових видів продукції. При оцінці ефективності таких проектів, в якості економічного ефекту найчастіше усього оцінюють валовий прибуток підприємств, а не прибуток отриманий саме від реалізації нового виду продукції. Таким чином виникає основна проблема, пов'язана з оцінкою зазначених типів інвестиційних проектів – свідомо завищена ефективність.</p>	<p>Для вирішення проблем, пов'язаних з вибором методики розрахунку ефективності інвестиційного проекту – визначенням фактичної ефективності, яку було досягнуто від реалізації певного інвестиційного проекту, тобто відокремлення в оцінюваних показників діяльності регіону долі, пов'язаної з реалізацією інвестиційного проекту, необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розробка нового підходу до оцінки ефективності інвестиційних проектів, який дасть змогу оцінювати ефект від реалізації інвестиційного проекту не у вигляді загальних планових показників, а мати більш чітке розуміння якою саме мірою на показники діяльності регіону вплинув той чи інший інвестиційний проект. 2. Застосування математичного апарату здатного аналізувати причино наслідкові зв'язки між параметрами інвестиційного проекту та показниками соціально-економічної діяльності регіону.
<p>Проблеми, пов'язані із точністю проведення фінансово-математичних</p>		

розрахунків	<p>Будь-який інвестиційний проект характеризується добором невизначених факторів: невизначеність зовнішнього середовища, невизначеність вимог до ефективності інвестиційного проекту, невизначеністю вхідних даних за проектом.</p> <p>Регіональні інвестиційні проекти, за умови своєї масштабності та впливу на різні сфери діяльності регіону, характеризуються наявністю великого числа невизначених факторів.</p> <p>Більшість існуючих методик розрахунку ефективності інвестиційних проектів потребують визначеності як то параметрів інвестиційного проекту так і поточного та майбутнього соціально-економічного становища в регіоні. Для реалізації зазначеної потреби використовують середньозважені показники, що значною мірою може погіршувати отримані результати.</p> <p>Крім того, невизначеність при оцінці ефективності регіональних інвестиційних проектів стає причиною виникнення ризиків, пов'язаних з реалізацією проекту та отриманням економічного ефекту. Серед існуючих підходів до оцінки ефективності інвестиційних проектів виділяють нечітко-множинний, експертний та імовірнісний. Усі вони досить добре зарекомендували себе при оцінці інвестиційних проектів. Але, при оцінці ефективності інвестиційних проектів на регіональному рівні кількість невизначених параметрів значно зростає. Крім того, приходиться мати справу вже з різними видами невизначеності, а це призводить до проблеми одночасної обробки інформації, що має різні параметри. А отже застосування зазначених математичних стає на ефективним.</p>	<p>Для досягнення точності в визначенні ефективності інвестиційного проекту в умовах невизначеності, необхідно виконання прогнозування змін усіх факторів, що обумовлюють реалізацію інвестиційного проекту на регіональному рівні. Отже очевидною стає необхідність вдосконалення існуючих підходів до оцінки ефективності інвестиційних проектів на основі математичних методів, які дозволять одночасно обробляти будь яку кількість параметрів інвестиційного проекту, аналізувати та прогнозувати варіанти його реалізації. Необхідна розробка та апробація методики оцінки інвестиційних проектів на регіональному рівні на основі потужного математичного апарату.</p>
-------------	---	---

	<p>Не вірний та недостатньо обґрунтований підхід для вибору математичного апарату з метою оцінки ефективності регіональних інвестиційних проектів в умовах невизначеності призводить до неадекватності розроблених економіко-математичних моделей і, як слідство, помилок в оцінці ефективності регіональних інвестицій.</p>	
<p>Проблеми, пов'язані з вибором показників при побудові моделей оцінки ефективності інвестицій для регіону</p>	<p>Наукові дискусії, що відстежуються в роботах вітчизняних та зарубіжних вчених, проходять навколо основного принципового питання – який добір факторів необхідно обрати для виконання адекватної оцінки ефективності інвестиційних проектів на регіональному рівні. Так, в методиках оцінки ефективності інвестицій для регіону наголошується на відсутність, поряд із запропонованим доббором, показників таких як: показники, які враховують ризики пов'язані із реалізацією інвестиційного проекту, показники пов'язані із врахуванням зовнішнього середовища проекту, показники пов'язані із оцінкою впливу на будь які із макроекономічних показників розвитку регіону, показники які враховують інвестиційний лаг, тощо.</p> <p>У залежності від наукового бачення проблеми та можливо стей математичного апарату обраного для реалізації моделі оцінки ефективності інвестицій для регіону, дослідниками обирається певна група факторів, а деякі із зазначених вище, опускаються. Найбільш досконалою, на наш погляд, була б методика, яка враховувала би максимальну кількість факторів, пов'язаних з проектом. Але за умови їх різноманітності, вирішення такого завдання, на перший погляд, представляється складним.</p>	<p>Для усунення існуючих суперечностей з приводу оптимального доббору факторів при виконанні оцінки ефективності інвестицій на регіональному рівні необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Провести дослідження з метою оцінки вагомості факторів засобами економіко-математичного моделювання. 2. Дослідити сучасні математичні апарати з метою об'єднання в економіко-математичній моделі оцінки ефективності інвестицій на регіональному рівні важко співставних показників.

Джерело: розроблено автором

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. В ході аналізу підходів до оцінки регіональних інвестицій було виділено низку проблем які стосуються як оптимального вибору параметрів, кількісних показників вимірювання так і проблеми при розрахунках, тощо. Окреслена низка проблем ініціює подальші дослідження в цьому напрямку з метою як розробки загальної концепції оцінки регіональних інвестицій, так і підбору потужного математичного апарату для їх розрахунку.

Література

1. Парфенова Е. Н. Проблемы методики оценки региональных инвестиционных проектов // Научные ведомости БелГУ. Сер. История. Политология. Экономика. Информатика. 2009. №15(70). Вып. 12/1. С. 22-27.
2. Баранов С.В. Совершенствование методов комплексных сравнительных оценок уровней развития субъектов Российской Федерации и муниципальных образований // Вестник Кольского научного центра РАН. 2011. №4. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/sovershenstvovanie-metodov-kompleksnyh-sravnitelnyh-otsenok-urovney-razvitiya-subektov-rossiyskoj-federatsii-i-munitsipalnyh>
3. Новикова Т.С. Методы анализа эффективности проектов для обоснования государственной поддержки // Вестник НГУ. Серия: Социально-экономические науки. 2009(9). № 2. С. 45-56.
4. Лившиц В.Н. О методологии оценки эффективности российских инвестиционных проектов: Научный доклад / В.Н. Лившиц. М.: Институт экономики РАН, 2009. 70 с.
5. Лившиц В.Н. Оптимизация при перспективном планировании и проектировании. М.: Экономика, 1984. 240 с.

6. Липсиц И.В. Инвестиционный проект: методы подготовки и анализа // Учебно-справочное пособие. М.: Бек, 1996. 304 с.
7. Бобылев, Г.В. Горбачева Н.В., Кузнецов А.В. Условия и факторы реализации инновационного потенциала региона // Регион: экономика и социология. 2008. № 1. С. 113-126.
8. Парфенова Е.Н. Проблемы методики оценки региональных инвестиционных проектов // Научные ведомости БелГУ. Серия: История. Политология. Экономика. Информатика. 2009. №12–1. С. 22-27.
9. Банковское дело и финансирование инвестиций / Под ред. Н. Брука. Вашингтон: Институт экономического развития Всемирного банка, Всемирный Банк, 1995. Т. 1. Ч. 2. 548 с.
10. Беренс В., Хавранек П.М. Руководство по подготовке промышленных технико-экономических исследований. М.: АОЗТ «Итерэксперт», 1995. 343 с.
11. Руководство по применению метода анализа издержек и выгод для оценки инвестиционных проектов: перевод с английского. A Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects. DG Regional Policy, European Commission, 1999.
12. Управление инновационным развитием региона в условиях международной интеграции: монография / А.А. Алабугин и другие. Челябинск, 2011. 327 с.
13. Алабугина А.А., Кочергова Л.Г. Методика отбора инвестиционных проектов на региональном уровне с использованием интеграционной модели оценки // Теория и практика общественного развития. 2013. № 8. С. 289-293.
14. Золотогоров В.Г. Инвестиционное проектирование: Учеб. пособие. Минск: И П "Экоперспектива", 1998.

15. Игони́на Л.Л. Инвестиции: Учеб. пособие / Под ред. д-ра экон. наук, проф. В.А. Слепова. М.: Экономистъ, 2003. 478 с.
16. Идрисов А.Б. Планирование и анализ эффективности инвестиций. М.: Pro-invest consulting, 1995. 160 с.
17. Інвестиційний клімат в Україні: фактори регіональних ризиків / О.В. Кужель // Коммунальное хозяйство городов 17 (підгот.). К.: Державний комітет України з питань розвитку підприємництва; Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України, 1999. 192 с.

References

1. Parfenova Ye. N. Problemy metodiki otsenki regionalnykh investitsionnykh proektov // Nauchnye vedomosti BelGU. Ser. Istoriya. Politologiya. Ekonomika. Informatika. 2009. №15(70). Вып. 12/1. S. 22-27.
2. Baranov S.V. Sovershenstvovanie metodov kompleksnykh sravnitelnykh otsenok urovney razvitiya subektov Rossiyskoy federatsii i munitsipalnykh obrazovaniy // Vestnik Kolskogo nauchnogo tsentra RAN. 2011. №4. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/sovershenstvovanie-metodov-kompleksnyh-sravnitelnyh-otsenok-urovney-razvitiya-subektov-rossiyskoy-federatsii-i-munitsipalnyh>
3. Novikova T.S. Metody analiza effektivnosti proektov dlya obosnovaniya gosudarstvennoy podderzhki // Vestnik NGU. Seriya: Sotsialno-ekonomicheskie nauki. 2009(9). № 2. S. 45-56.
4. Livshits V.N. O metodologii otsenki effektivnosti rossiyskikh investitsionnykh proektov: Nauchnyy doklad / V.N. Livshits. M.: Institut ekonomiki RAN, 2009. 70 s.
5. Livshits V.N. Optimizatsiya pri perspektivnom planirovanii i proektirovanii. M.: Ekonomika, 1984. 240 s.
6. Lipsits I.V. Investitsionnyy proekt: metody podgotovki i analiza // Uchebno-spravochnoe posobie. M.: Bek, 1996. 304 с.

7. Bobylev, G.V. Gorbacheva N.V., Kuznetsov A.V. Usloviya i faktory realizatsii innovatsionnogo potentsiala regiona // Region: ekonomika i sotsiologiya. 2008. № 1. S. 113-126.
8. Parfenova, Ye.N. Problemy metodiki otsenki regionalnykh investitsionnykh proektov // Nauchnye vedomosti BelGU. Seriya: Istoriya. Politologiya. Ekonomika. Informatika. 2009. №12–1. S. 22-27.
9. Bankovskoe delo i finansirovanie investitsiy / Pod red. N. Bruka. Vashington: Institut ekonomicheskogo razvitiya Vsemirnogo banka, Vsemirnyy Bank, 1995. T. 1. Ch. 2. 548 s.
10. Berens V., Khavranek P.M. Rukovodstvo po podgotovke promyshlennykh tekhniko-ekonomicheskikh issledovaniy. M.: AOZT «Iterekspert», 1995. 343 s.
11. Rukovodstvo po primeneniyu metoda analiza izderzhkek i vygod dlya otsenki investitsionnykh proektov: perevod s angliyskogo. A Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects. DG Regional Policy, European Commission, 1999.
12. Upravlenie innovatsionnym razvitiem regiona v usloviyakh mezhdunarodnoy integratsii: monografiya // A.A. Alabugin i drugie. Chelyabinsk, 2011. 327 s.
13. Alabugina A.A., Kochergova L.G. Metodika otbora investitsionnykh proektov na regionalnom urovne s ispolzovaniem integratsionnoy modeli otsenki // Teoriya i praktika obshchestvennogo razvitiya № 8 / 2013 s.289-293
14. Zolotogorov V.G. Investitsionnoe proektirovanie: Ucheb. posobie. Minsk: IP "Ekoperspektiva", 1998.
15. Igonina L.L. Investitsii: Ucheb. posobie / Pod red. d-ra ekon. nauk, prof. V.A. Slepova. M.: Ekonomist, 2003. 478 s.
16. Idrisov A.B. Planirovanie i analiz effektivnosti investitsiy. M.: Pro-invest consulting, 1995. 160 s.

17. Investycyjnyj klimat v Ukrajinii: faktory rehionalnykh ryzykiv / O.V. Kuzhelj // Kommunalnoe khozjajstvo ghorodov 17 (pidghot.). K.: Derzhavnyj komitet Ukrajinii z pytanj rozvytku pidpryjemnyctva; Rada po vyvchennju produktyvnykh syl Ukrajinii NAN Ukrajinii, 1999. 192 s.